

หนังสือ

เรื่อง

พระพรหม

19/7/32

แม่ย่านาง วรรณคดี และราชาวดี

ของ เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

พิมพ์จาก

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

อ.ท. พระอุปกร์ศิลปศาสตร์

(เจริญ อากาศวรรณะ)

ณ วัดจักรวรรดิราชาวาส

วันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๑

ชน ๒๕-

พิมพ์ที่
พิมพ์
นำออกนอกประเทศ

หนังสือ

เรื่อง

เมื่อย่านาง

เมื่อย่านาง วรรณคดี และราชาวดี

ของ เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

พิมพ์แจก

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

อ.ท. พระอุปกร์ศิลปศาสตร์

(เจริญ อากาศวรรณะ)

ณ วัดจักรวรรดิราชาวาส

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๑

เลขที่ ๒๒

คำนำ

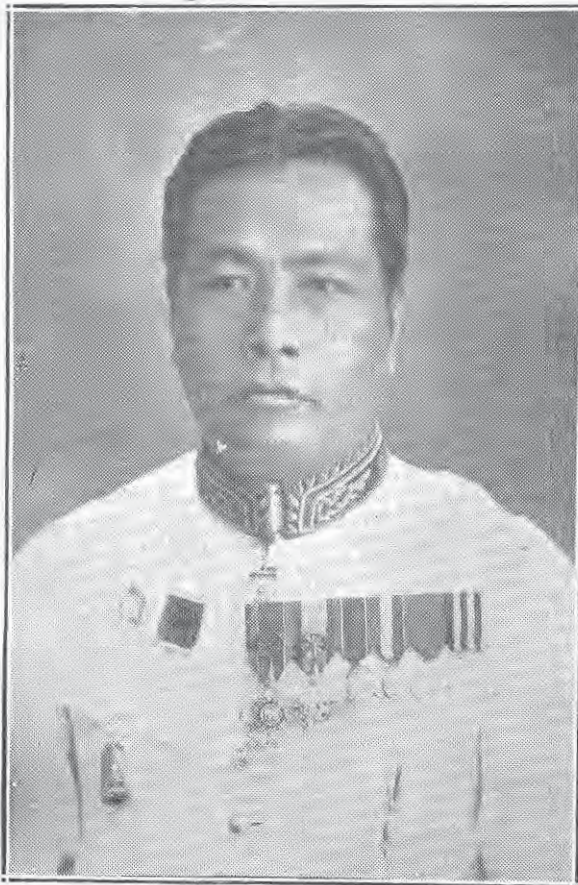
นางจรรยา อิศรศักดิ์ ฌอยุธยา ได้มาแจ้งความแก่กรมศิลปากรว่า ในงานพระราชทานเพลิงศพอำมาตย์โท พระอุปกรศิลปศาสตร์ (เจริญ อากาศวรรณะ) ผู้บิดา ประสงค์จะได้หนังสือสักเรื่องหนึ่งไปตีพิมพ์สำหรับแจกเป็นที่ระลึก ตกลงเลือกได้เรื่องแม่ย่านาง เรื่องระเบง และเรื่องราชาวดี ของเสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป รวม ๓ เรื่อง กรมศิลปากรอนุญาตให้พิมพ์ได้ตามประสงค์

ขออนุโมทนาในกุศลบุญราศีทักษิณานุประทาน ซึ่งเจ้าภาพบำเพ็ญ เป็นมาตาปิตุบุญฐานธรรมโดยฐานกตัญญูกตเวที ของกุศลราศริน จงอำนวยสุขสมบัติแด่ อำมาตย์โท พระอุปกรศิลปศาสตร์ ตามสมควร แก่กตวิสัยในสัมปรายภพ เทอญ.

ช. บ.

กรมศิลปากร

วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๔๘๐

อ.ท. พระอุปกรศิลปศาสตร์
(เจริญ อากาศวรณะ)

ชาติ - ๗ มิถุนายน ๒๔๒๒

มรณะ - ๒๒ ตุลาคม ๒๔๘๑

ประวัติย่อ

อ. ท. พระอุปกรศิลปศาสตร์

(เจริญ อากาศวรรณะ)

อ. ท. พระอุปกรศิลปศาสตร์ (เจริญ อากาศวรรณะ) เกิด ณ วันเสาร์ แรม ๓ ค่ำ เดือน ๗ ตรงกับวันที่ ๗ เดือน มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๒๒ ที่ตำบลบ้านขมิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บุตรนายแจ้ง นางสิน อากาศวรรณะ แรกเข้ารับราชการเคยเป็นนักเรียนโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ และสอบไล่ได้ประกาศนียบัตร ป. ป. และได้เลื่อนเป็นครูประกาศนียบัตร ป. ม. เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๗

หน้าที่ราชการ

เข้ารับราชการครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๐ ในตำแหน่งครุฑน้อยโรงเรียนด้ายด้าวต เป็นครูผู้ช่วยโรงเรียนวัดบพิตรพิมุข เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๓

(ข)

เป็นครูใหญ่โรงเรียนบ้านหุดวงอภัย เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน
พ.ศ. ๒๔๕๒

เป็นครูใหญ่โรงเรียนเอี่ยมตักดิ์ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ๒๔๕๒

เป็นอาจารย์ใหญ่จัดการศึกษามณฑลพายัพ เมื่อวันที่
๓๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๕

เป็นข้าหลวงกรมการมณฑลพายัพ เมื่อวันที่ ๓๓
ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๖

เป็นพนักงานตรวจการกระทรวงศึกษา เมื่อวันที่ ๓
มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๖

เป็นพนักงานสอบใต้กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๒๒
เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๓

เป็นกรรมการมณฑลนครไชยศรี เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม
พ.ศ. ๒๔๖๓

เป็นศึกษาธิการมณฑลนครสวรรค์ เมื่อวันที่ ๓๓
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๘

ได้กราบถวายบังคมลาออกจากราชการเมื่อวันที่ ๓ เดือน
มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๕ รวมเวลาที่ได้รับราชการสนอง
พระเดชพระคุณมาเป็นเวลา ๓๕ ปี ๘ เดือน

(ค)

ยศและบรรดาศักดิ์

เป็นขุนอุปกรศีลปศาศาสตร์

เมื่อวันที่ ๓๓ ธันวาคม

พ.ศ. ๒๔๔๖

เป็นหลวงอุปกรศีลปศาศาสตร์

เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม

พ.ศ. ๒๔๕๔

เป็นรองอำมาตย์เอก

เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๔

เป็นอำมาตย์ตรี

เมื่อวันที่ ๓๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๖

เป็นอำมาตย์โท

เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๐

เป็นพระอุปกรศีลปศาศาสตร์

เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม

พ.ศ. ๒๔๖๒

ราชอิสริยาภรณ์ ได้รับพระราชทาน

เหรียญทวิชาติเก็ก

เมื่อวันที่ ๓๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๔๖

เหรียญรัชมงคต

เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๐

เหรียญรัชมงคต

เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๔

เหรียญบรมราชาภิเศก

เมื่อวันที่ ๓๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๕

เบญจมาภรณ์ มงกุฎดงยามชั้น ๔

เมื่อวันที่ ๓ มกราคม

พ.ศ. ๒๔๕๘

(ง)

เหรียญจักรพรรดิมาตา

เมื่อวันที่ ๓๐ กุมภาพันธ์

พ.ศ. ๒๔๖๕

จักรภพารณช้างเผือกชน ๕

เมื่อวันที่ ๓๓ ธันวาคม

พ.ศ. ๒๔๖๖

เหรียญบรมราชาภิเษก

เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์

พ.ศ. ๒๔๖๘ และได้รับพระราชทานเข็มชาหลวงเดิมด้วย.

ราชการพิเศษและคุณวิเศษ

เป็นแม่กอง ทำพดบพดา รับผิดชอบ ตั้งแต่ จ.พระบาท สมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ทรงดำรงศพระยศเป็นพระยพราชที่คาบตห้วยถ้วน
หลวง จังหวัดเขยงราย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ เป็นหัวหน้าจัด
การแต่งพดบพดา รับผิดชอบคาบตของครกษกับ พดบพดาประ
ทับแรมในจังหวัดสุวรรณบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ เป็นหัวหน้า
ทำรางนำเขานาขามฟากใต้หน้าคาบตบางใหญ่กับคาบตบางกะ-
เมษโดยนำผังตะวันตกไม้คอกเข้าท่ง ราษฎรได้นำททำราง
นำหลอเตียงตนขาวหลายพันไร่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒.

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๑๕ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๔๒

ณวัดนิเวศน์ธรรมประวัติ อำเภอพระราชวัง จังหวัดพระนคร
ศรีอยุธยา ดำเนินพระธรรมราชาวุฒิ.

(จ)

อ.ท. พระอุปกรศีลปศาส์ตร์ เจริญ อากาศวรรณะ ได้
สมรสกับนางอุปกรศีลปศาส์ตร์ (ย้อย อากาศวรรณะ)
บุตรพระตำครดงคราม รับราชการในกรมเจ้าท่าครังรัชช
กาลที่ ๕ บ้านทหน้ากฏเจ้าเช่น บางกอกน้อย เกิดบุตรและ
ธิดาด้วยกันหลายคน นางอุปกรศีลปศาส์ตร์ ย้อย ได้ป่วย
เป็นไข้มาดาเรียดถึงแก่กรรมแต่ พ.ศ. ๒๔๖๒ ทั้งให้บุตรและ
ธิดาซึ่งยังเด็กอยู่ในความเลี้ยงดูของท่านผู้วายชนม์ แต่ผู้เดียว
อ.ท. พระอุปกรศีลปศาส์ตร์เป็นผู้ มานาใจเมตตาภรรณาแก่บุตร
ธิดาของท่าน ตลอดจนจนวงศ์ญาติมิตรผู้หลายด้วยดียง รับราชการ
สนองพระเดชพระคุณมาด้วยความอดุสาหะวิริยะ มิได้เห็นแก่
เหนื่อยยากลำบากอย่างใดเลย เมื่อกราบถวายบังคมลาออก
จากราชการแล้ว ได้พักครอบครัวไปอยู่ ณ จังหวัดเชียงใหม่
และได้เริ่มป่วยเป็นโรคลมอัมพาธ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ จึงได้
ไปรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลแม่คคดอมิค อาการกัทุเถาตชน
จนเดินได้จนเกือบเป็นปกติ ต่อมา พ.ศ. ๒๔๘๐ อาการ
กัธเป็นอึก จนตกเดินและพูดไม่ได้ เนื่องจากเส้นโลหิตใน
สมองแตก นับแต่นั้นมาอาการกัธแต่ทรงกับทรุดตง จึงได้
พาท่านตงมารักษาตัวอยู่ที่บ้านปากน้ำโพ อาการกัธหากลับดี

(ฉ)

ชนไม่ บุตรหลาน จึงปรึกษากันนำท่านมารักษาตัวอยู่ใน
 จังหวัดพระนคร เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๘๓ นอการ
 กคยวิ ดักตชน จนอยู่มาจนกระทั่งเมื่อกันวันที่ ๒๓ ตุลาคม
 พ.ศ. ๒๔๘๓ นอการหอบเกิดชน และเป็นอยู่เช่นตอดคณ
 จนวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๓ ก็ถึงแก่อนิจกรรม ทั้ง
 ความวิโยคและเศร้าใจอย่างยิ่งไว้แก่บุตรธิดาและญาติพี่น้อง
 อย่างสุดซึ้ง รวมอายุของท่านได้ ๖๐ ปีบริบูรณ์.

“บุญใดที่ตกได้
 ขอทศกนิษท
 ชาคน, ชาคนหน้า, บรร -
 ขอเกิดเป็นลูกพ่อ

ดำรงธรรม
 แต่พ่อ
 พชาติ ไตฤ
 คจได้วิชฐาน”

แม่ย่านาง

ในเรื่องนารายณ์สิบปาง (ฉบับคุณหญิงเลื่อนฤทธิ
พิมพ์ พ.ศ. ๒๔๖๖) ตอนหนึ่งมีเรื่องเล่าไว้ว่า,

ครั้งหนึ่ง พระอิศวร กับ พระอุมาภคคี ได้ตั้ง ประพาศ
ทะเล ทรงตั้งจอเหราเป็นเทพพาหนะ พระนารายณ์ทรงนาค
เป็นบรรดาสกษาศาสตร์ ส่วนเทวดาและนางฟ้าอื่น ๆ ตามได้ตั้ง
เอาหมู่มัจฉาและสัตว์มเทวดาต่าง ๆ เป็นพาหนะ

กล่าวถึงกึ่ง ทราบ ว่าพระเป็นเจ้าได้ตั้งมากไปร้องทกขค
พระอุมาว่า ที่ทรงบันดาลให้เกิดมัจฉาต่าง ๆ ขึ้นแต่
ศอกถนอมพนและเขยวเอง ในตอกมกามกระดกร่างกาย
นจนจแข็งแรง แต่ถนอมกนนมแตกามร่างกายกมแตเนอ
เปิดอกหมนนกบางนก สัตวทงปวงพากนชมเหงจบกนเลย
ทุกวน จนกจะสูญพนชอยแถว ที่ทรงสร้างกุ่มใหม่ดกษณะ
อย่างน เป็นการนอยหนาศัตวนาอื่น ๆ นก ขอได้โปรด
ให้กุ่มความดีข้าง พระอุมาจึงประทานพรแก่กุ่มตามท

ต้องการ คอบนศีรษะกึ่งให้เป็นเดียดองคัม ปลายแหลม
ต้นเป็นบองข้างหางเป็นหอกปลายแหลม เมื่อสัตว์ใดกินกึ่ง
กึ่งจะไต่เตื่อยท้องเจาะออกพ้นจากเป็นอาหาร สัตว์พวกนั้น
จะไต่เช็ดหดตาม แต่การที่ประทานพรหม มงเอนไซยอยู่ว่า กึ่ง
จะตองกินแต่ของที่ตายเนาเบอยเท่านั้น

จำเดิมแต่กึ่งได้พรพระอมา กัมความเจริญเติบโตพัพพณม
จำนวนมากขึ้น เพราะไม่มีสัตว์อื่นกล้ามาวิ่งแกจบกินด้วยกลัว
อวูรกกึ่ง คราวนั้นก็เกิดความเดือดร้อนเรื่องอาหารไม่พอกิน
เพราะกึ่งมีจำนวนเกิดมากกว่าตาย จึงต้องแย่งชิงกันกินไม่
อิม ครั้นจะทำอันตรายแก่สัตว์หมชีวิต กัดถวดจะเดียดตยทริบ
ปฏิญาณไว้ จึงไปปรับทุกข์กับกึ่งกึ่งกว่า กึ่งมีอวูรทงหว
และหางไม่ควรเตยที่จะอดอาหาร ถ้าเป็นกึ่งโตมอวูรชอย่างกึ่ง
แล้ว ก็จักคิดอธิบายหากินให้โตเกินอิมเดียดอก ทั้งจะไม่ให้
เดียดตยทริบไว้แก่พระเป็นเจ้าด้วย กึ่งพอใจ จึงผูกสัมพันธ์
ตั้งवादถายพัพพณกน เพื่อจะคิดหากินด้วยก้นลับไป เพราะ
ฉะนั้น กึ่งจึงมีอวูรทงหวและหางอย่างกึ่ง แล้วกึ่งจึงแนะนำ
ให้กึ่ง เขาอวูรทงหวและหางเจาะท้องเรือดำเภาให้ทศรวจมนำ
ครั้นดำเภาพร้อมแล้ว เจกทไม่วจก้วยนากจมนำตายเป็นอน

มาก กุ้งจึงเอาเตื่อยคดคีวระชอกไว้เป็นต้นแบ่งของกุ้ง
 ตัวนกงนกกนทว ฉเล็ก ทตายในนาเป็นอาหารอดมมชยมยงนกก
 จนเนื้อกุ้งเป็นรูปเจ๊กต่าง ๆ แต่หาโตหิตมิได้ รูปเจ๊กที่ไม่มหว
 จึงปรากฏอยู่ในเนื้อกุ้ง จนครบเท่าทุกุณน ฝ่ายพวกเจ็ดตัว
 และนายดำเกาและเรือต่าง ๆ ได้รับความเดือดร้อนนัก ก็พา
 กันออกไปปรับทุกขกับเจ้าหมาจ้อ ขอบบุญบารมีท่านช่วย
 คุ้มครอง เจ้าหมาจ้อว่ากุ้งเขาได้เทพอาวธพระผู้เป็นเจ้า เรา
 จะทำอย่างไรได้ เราก็ดวดพระผู้เป็นเจ้า ด้วยพระผู้เป็นเจ้า
 ตั้งเราเรียกว่า เจ้ายอดสัตว์รงค์ ท่านก็เป็นทพงแห่งเรา
 พวกเจ็ดตัวนายดำเกากร้องให้วงวอนต่าง ๆ แต่ว่า จะบวงสรวง
 พลังกรรมเครื่องสังเวียต่าง ๆ กับเจ้าหมาจ้อทุกเทียวเรือไป
 เรือมา เจ้าหมาจ้อก็คิดตั้งตัวกับพวกพาณชทั้งปวงนัก เจ้า
 หมาจ้อว่าเราจะปรึกษาเจ้านายผู้ใหญ่ดีกว่า พวกเจ้าจึงไปหา
 แพร่แดงตั้งบทตั้งระดับพบกับดอกไม้รูปเทียน สำหรับ
 เชิญเจ้าที่จะมาปรึกษา ฝ่ายเจ็ดตัวและนายดำเกาทั้งปวงก็เรียโร
 กันได้ครบแล้ว ก็นำไปถวายเจ้าหมาจ้อ เจ้าหมาจ้อจึงมอบ
 ใ้ให้ทวารขอเซยหลหมัก ๓ ชันฟุ้ง ๓ เป็นตั้งนาย นำเขา
 ของไปถวายเจ้าทั้ง ๘ ทิศ แล้วกำหนดวันเชิญเจ้าทั้ง ๘ ทิศ

มา ณ ค้าตเจ้าจับปวยเด้าหวนเป็นค้าตใหญ่ ฝ่ายทหารทั้งต้อง
 รับค้าตังเจ้าหมาจ้อคุมเอาแพรห้อยหน้าค้าต และดอกไม้
 ชุบเทียน ก็มช่วยองคว ไปค่านับเจ้าทั้ง ๘ ทิศ แดวกกำหนด
 นิดวนพร้อมกันตามเจ้าหมาจ้อตัง แดวกเจ้าหมาจ้อตังให้พวก
 ริงทกขทงปวง จิตเครื่องตังเวยคาวหวานดอกไม้ชุบเทียน
 ทองเงิน เผาไม้หอมคมาพ้อจุดประทัดสัญญา เจ้ากมันค
 ทั้ง ๘ ค้าตพากันรับเครื่องตังเวยแถว เจ้าหมาจ้อจึงปรักษา
 ในที่ชุมนุมพร้อมกัน ว่าพวกเจ็ดวินายเรือดำเกาได้ความ
 ยากจนเดือดร้อน มาร้องทกขวาพวกกงแถะกงเจอะเดือย
 ท้องเรือดำเกาทล ดมจมเดี่ยทรพยดังขของเบนอนนมากจนนาย
 เรือและตุกเรือจมนาคาย ศัพศท คายนนกกเขามาเป็นอาหาร
 เดี่ยถัน พวกญาติผู้ตายไปเที่ยวหาศัพ จะเขามาฝังเผตาม
 ธรรมเนียม ก็ไม่ได้พบเดี่ยถักคนหนึ่ง เกิดเหตุใหญ่ตงน
 เราจะนั่งเดี่ยหรือ ๆ จะทำประการใดดี ขอตคบัญญัติท่านช่วย
 ทรกตรองระงับทกขของผ ได้ความเดือดร้อน เจ้าทั้ง ๘ องค
 จึงปรักษาเห็นพร้อมกันว่า ดำเกาและเรือต่าง ๆ เป็นเครื่อง
 ประตบทให้ครกครนในท้องชดมารค ฝ่ายเจ็ดวินายเรือ
 คิตคาศายเดาก็หมายจะให้บริบูรณ์ ทรพยตมบตมวงค

ทำโรงเรือนคักและบ้านกงามเมือง และเมืองใดไม่มีพวก
 พานิชเป็นเมืองทกขตะไม่เอาใจใหญ่โตจำเวียนขึ้นได้พวกผู้เป็น
 เจ้าสร้างโลก ทงสามภพก็หมายจะให้ถาวรบริบูรณ์ทวไปทง
 เทพามนุษย์และสัตว์ ฝ่ายกึ่งเดาเดิมก็เป็นสัตว์ทพพตภาพ
 สำหรับเป็นอาหารแห่งผู้มอันาจต่าง ๆ จนไปร้องทกขัวจะ
 สัตว์พชพนชเสี่ยหมดแล้ว พระอมภคควดิมเด่วนไปรดบั้นตาด
 ให้มอาหารรภษาคว กงกมกมอันาจเรวแวงชน กตบคคทา
 อบายใหม่มนุษย์ฉบหายถึงต้นชวตคทพากนกันศพเป็นอาหารตงน
 ซึ่งเราจะนั่งเสี่ยนนไม่ชอบ จำเราจะนำเอาความร้องทกขของ
 คนยากชนกรบาทพระอิค์วรเป็นเจ้าพระอมภคควด ผู้เจ้าของ
 สร้างโลกจึงจะควร ปรีกษาเห็นชอบด้วยกันแล้วตั้งให้
 เต็มยนเขยนคำร้องทกข ดจกถ้าวมาแต่หนหลัง แล้ว
 สัตกहतงคำร้องตงขอเจ้าทง ๓๐ บคตรายหือดามชอตงเนอ
 เห็นเดรัจแล้วตั้งให้เจ้ามาจ้อ ๆ รับฏิกาคำร้องนำชนไปยง
 พระนครเทพสถานทพพิมานเห็นอเขาไกรลาศ ครนถงพอ
 พระเป็นเจ้าทงสองเสด็จออก เจ้ามาจ้อก็กราบถวายบังคม
 แล้วอ่านฎีกาทตถวาย ซึ่งพวกพานิชร้องทกขกถ้าวโทษ
 กงกทงหลาย ซึ่งมไตตงอยในสตัย เจ้าทง ๓๐ ตงชอเห็น

พร้อมกันว่า กังกง กระทำจาดาดในทางพระคงคามหาสมุทร
 ให้พวกพยานได้ความฉิบหายถึงต้นชีวิตมากมายฉนั้น ก็เป็น
 ข้อผิดอกฤษฐ์โทษยิ่งนักแต่จะทรงวินิจฉัยโปรด พระ
 อิศวรผู้เป็นเจ้าทรงทราบ ตรัสว่าสัตว์ในพระคงคา พระอุม
 ภกวดบนคาตสร้างมาพันชั่งต่าง ๆ เชอจงกำราบปราบปราม
 ให้ฉนั้นพยคือนราย องค์พระอุมภกวดรับเทวโองการแล้ว
 มพระเสาวณตรัสว่า กังกงนเดมบนคาตให้เกิดมาพอเป็น
 เพื่อนาเพื่อนสัตว์ทงปวง ซึ่งเกิดในพระคงคา เผอิญพากัน
 ชมเหงเอาเมนเป็นอาหาร ทงมนุษย์แต่สัตว์ต่าง ๆ จนมันดีจจน
 ฉนั้นพยพนชอยแล้ว เมอพระผู้เป็นเจ้าเสด็จลงไปทอดพระเนตร
 ทางชตมารค หมายจะใคร่ทราบความฉิบ และทกชชของสัตว์
 ในพระคงคา เกด่ากระหม่อมกตามเสด็จไปด้วย ฝ่ายกัง
 จงรองกลาวถึงความทกช ซึ่งสัตว์และมนุษย์ทงปวงพากัน
 ชมเหงเอาเป็นอาหาร จึงได้อนุญาตใหม่เทพอาวชทงศรัษะ
 และหาง พอกันอินทรายรักษาชีวิต เพอจะมิให้ฉนุพยพนช
 ทั่วให้ฉนุสคยบริโภคแค่ของหาชวิตมิได้ ฝ่ายมนุษย์เฝ้าท
 ติบตั้งชาร บางคนกฝังบางคนกเผา ที่ไม่มัญญาตพวกพ้องจะ
 เผาจะฝัง ศัพพนนักเบนเหยอแรงกาดสัตว์บกต่าง ๆ ไม่มัญญา

จะให้ทานอาหารแก่มืดตัวทั้งปวงบ้างเลย ตั้งแต่จะกินกัน
และกันรำไป ซึ่งกึ่งกระทำอธิบายให้มนุษย์ฉิบหายตายใน
หน้า แล้วเขาเป็นอาหารของตน โทษก็มโหฬารใหญ่ถึง
ด้ามประการ จึงมีพระเดวนี้ประดำทให้พระอนันตนาคราช
ตงไป กระทำ ทรมาน กัง กงให้เสื่อม พยัค อัน ร้าย ตาม
ประพฤติเหตุที่ก่อเวรกรรมพอดสมควรที่จะเข็ดหลาบ โดก
เราจึงจะบริบูรณ์ถาวรสืบไป พระอนันตนาคราชรับเทร-
โองการแล้ว ก็ถวายบังคมตาทพระผู้เป็นเจ้าของตั้งลงไป
พร้อมกับเจ้าหมาจ้อยทองพระมหาสมุทร ครั้นถึงพระอนันต
นาคราชก็แสดงฤทธิ์ให้พระคงคา สะท้านสะเทือน กับนำทหวาด
หวั่นไหว เกิดลมและคลื่นกระหน่ำซัด ดัดไว้ในพระคงคาที่
มีได้มความผิด ก็สะทกสะท้านหวาดหวั่นด้วยไม่วิต แต่
กึ่งกึ่งนั้นเป็นผู้ ทำความผิด ตกใจโอดเค่นพดกสะพังกถเป็น
อันมาก ในกะเพาะอาหารเก่าใหม่ขับไปอยู่บนศิระษะ พระ
อนันตนาคราชก็แปลงกายให้ดูยาว เขาหางกวาดทองพระ
มหาสมุทร รวบรวมเอาเรือและเภตราที่ล่มจม กับกึ่งปลตา
ใหญ่หน่อยทั้งปวงเข้ามาล้อมอยู่ในปริมณฑล ระหว่างคัว
พระยาอนันตนาคราช แล้วประกาศด้วยเสียงอันดังดุจดั่งเสียง

อดสู่นาควา กุงเบ็นสัตว์โลกอาหาร ทำอบายเจาทองเรือ
ดำเกาให้ตมจุม เจ็กจันตายเตยเบ็นอนมาก ประสงค์จะกินคัพ
เจ็กเบ็นอาหาร ดำเกาแตะดินคัวในดำเกา ก็เบ็นของมีเจ้าของ
หวงเห่น กองเวรกรรมอนนจบบนตาตให้เบ็นดำเกาประคิษ-
ฐานคิตอยู่ในแก้มขวาซ้ายแห่งกุง ถ่วงให้หนักอย่าให้ผตหน้า
งยหวอนเจาทองเรือดำเกาได้ อนหนึ่งเทพอาวุธทงหวและ
หางให้กตายเป็นอัฐพอกันคัวจะไปในสถานที่ใด ให้เตนถอย
หตังไปกว่าจะสูญสิ้น พระคงคางจิงจะพันทุกข ตามเทวโอง
การดำป ครนชาติคำพระอนนตนาคราช ดำเนนขอรบตั้ง
พระผู้เบ็นเจ้า ดำเกาก็อบค้แทนเข้าไปในปากกุง คิตอยท
แก้มซ้ายขวาข้างละดำ แตวกดำปลั่งเจ็ดคัวนายดำเกา ซึ่งจะ
ไซเรือดำเกาคำชายสืบไป ใหนบถอเจ้ายอดสัตว์รรค ขอ
อำนาจเธอไปคุ้มครอง รัชชาเรือดำเกาจงทุกเทยวไปมา
ชวอกปลาเบ็นนัสสัยจนทกวงนห ครนเดีจราชการทรมาน
กุงแถว พระอนนตนาคราชกักตบไปยังสถานที่เคยอย.

นิยายที่เตามาาน มีเรื่องที่จะพูดต่อไปกคือ เจ้าหมาจ้อ
นนเบ็นใคร ในเรื่องกกว่าเจ้าหมาจ้อเบ็นผตเจ็ดคัวและนาย
ดำเกาพากันไปร้องทุกข จิงน่าจะเข้าใจว่า คงเบ็นเจ้าเจ็กไม่

ไว้เจ้าแขก แต่ในตนเอง ก็ถือว่าเจ้าหมาจ้อเป็นผลทพระเป็น
เจ้าของแขกตาให้เป็น "เจ้ายอดสัตว์" ซึ่งน่าจะเป็นคำที่
ถอดเอาความหมายไปจากคำในภาษาจีน อันที่จริง เจ้าหมา
จ้อนี้ ไม่ใช่มีอยู่ในหนังสือตำนาน ๓๐ ปางฉบับไหนแน่ แม
ในหนังสือที่แต่งในสมัยกรุงธนบุรี ก็กล่าวถึงอยู่แห่งหนึ่ง แต่
เขียนว่า พระหมาจ้อ ซึ่งคงจะแปลได้ยิ่ง จ้อ ให้เป็น จอ
เพื่อให้แปลเอาความในภาษาไทยได้ทั้งสองคำ เป็นชนิดคำ
ซ้อนที่หมายความในคำหน้ากับคำหลัง แปลความเป็นอย่าง
เดียวกัน เป็นใหญ่ โต เด็ก น้อย รูปร่าง ซากศพ เจ้าหมา
จ้อที่เก่ามานี้ มักกล่าวไว้ในนราศั พระยามหานภาพไปเมือง
จีน ครนกรุงธนบุรีแห่งหนึ่งว่า "เย็นเช้าไหวเจ้าด้วยมาต่อ
พระหมาจ้อ ฟังองค์นองเนอง ครนคำ แววนโคมเคียง เรียง
เรื่อง ตดอดเบองหน้าทายทรายไป" ความตอนนั้น แสดงว่า
เจ้าหมาจ้อ หรือพระหมาจ้อเป็นเจ้าของจีน แต่รู้จักกัน
มาแต่ก่อนโน้น คงจะมาตมกันในสมัยที่เลิกใช้การเดินเรือ
สำเภาแล้ว ในหนังสือตำนานฉบับข้างนี้กล่าวต่อไปว่า เจ้า
หมาจ้อมอบให้ทหารสองคน ชื่อ เซยหัดหมก กับ ชนพงหัง
นำเอาของไปถวายเจ้าทงแปดทิศ แล้วกำหนดวันเซยเจ้าทง

แปดทิศมาณค้ำตเจ้าจวบกวยเจ้าหวน เพื่อทำครัวองทุกขไป
ยื่นต่อ พระอิศวร ความค่อนนอกจะสนุกมาก เพราะทวาร
เทวดาต้องตนของเจ้าหมาจอนัน ถึงแม้ว่าเบ็นทวารเทวดา
จันด้วยกัน แตกคงเบ็นคนละชาวเพราะตวจชอว่า เซยหดหมก
ในภาษาชาวแต่จวว่า ตาเห็นได้ไกลคงพนด เพราะฉนั้น
เทวดาองคน หนาจะเบ็นเทวดาชาวแต่จว หรือเทวดาชาวฮก
เกยน ถ้วนซันพงหง เห็นจะเบ็นเทวดาของชาวแควหรือ
กวางตง เพราะถาเบ็นชอเทวดาชาวแต่จวคงตองเบ็น ชัน
ฮวงยอ แปลว่า หุไดยินตามตม หรือตมพดไปถิงไหนก
ไดยินไปถิงนหน เทวดาทงตองน เมอส์มย หองดิน เคยเห็น
ผดเบ็นชอบ ไปเข้าข้างพระเจ้า คิวของ ทำการสู้รบกับ
เกยงจแหย แม่ทัพฝ่ายพระเจ้า บออง ตังครามครงน
ฝ่าย เกยงจแหย ออกรบกับพายแพแก่ฝ่ายปรบกับชทุกครง
คิดอบายกตศก้อย่างไรไป ฝ่ายชาติกกทรวบทก เพราะ
เมอปรกษาหารอคน เซยหดหมก กับ ชันฮวงยอ-กเห็นแต
ไดยินหมด ภายหลังตองคิดหนทางบองกัน โดยเอารง
มากคนด้วยกันมาโบกตบตบงไว้ แดวตกตองให้ฉนั้นหวน
ไหว เซยหดหมกกับชันฮวงยอกไม่อาจเห็นหรือไดยินได้ถนด

ศักดิ์จึงเบนต่อแกม้าย เกยงจุแหย ตามทเด่ามาน เด่าตาม
ภาพยนตจนทเคยตุ จะตรงกับในเวองห้องดิน ฌบับแปล
เป็นภาษาไทยเพียงไดยังไม่ได้สอบ

ในตอนทว่า เจ้าหมาจ้อ กำหนดวันเชษฐเจ้าแปดทิศ มา
ณค่าตจับปวยเด่าหอนน เห็นจะเป็นเดียงชาวฮกเกี้ยน ถ้า
เป็นเดียงชาวแต้จว คงเป็นคำเดียวกับคำว่า จับโป้ยต่อหัน
ซึ่งแปลว่าพระ อรหัน สิบแปดองค์ ซึ่งตามคคิของมหายาน
ยอมทำเป็นรูปไวทงสิบแปดองค์ เพื่อผู้ไปบชชา จะได้ไปเดียง
ทายขอใบเชิมชี่ (ตั้งแจงอยู่ในหนังสือ ตทชของเพื่อน
ภาค ๔ ตอน ๓ นั้นแล้ว)

ย้อนพดถึงเจ้าหมาจ้อ ต่อไป ในเวองของจันม้เทวดา
ผู้หญิงอยู่องค์หนึ่ง เรียกชอกันว่า หมาจ้อบอ แปลว่า เจ้า
แม่ย่าชวด หนังสือ Schlegel's Siamese Studics ต้นนิฐาน
คำว่า แม่ย่านาง ซึ่งเป็นเจ้าประจำเรือนนว่ามาจากคำใน
ภาษาจันว่า (เหี้ยเหี้ยง) เหี้ย เดียงแต้จวเป็น เอี้ย เป็น
คำให้เกียรติยศใช้นำพระนามพระเจ้าแผ่นดินและชนนาง ฯลฯ
ส่วน เหี้ยง เดียงพดในแต้จวเป็น เพี้ย แปลว่าหญิงในตระ
กุตเจ้า ตรงกับคำว่า นาง ของเรา เช่นนางพญา นาง

สุวรรณมาตี นางบชบา นางเวรตี นพมาศ เป็นต้น ท่าน
ที่เคยคิดว เวตาพระมเหษีเสด็จออก พวกข้าราชการ
จะก้มตงแสดงเคารพแล้วจะได้ยินคำว่า เหนียงๆ แปลว่าพระ
นางเจ้า ในหนังสือเรื่องจันทแปดออกเป็นภาษาไทยใช้คำ
เหนียงๆ นว เหนียง เหนียง ฉนั้นคำว่า เหนียงในภาษาจีน จะ
ตรงกับคำว่า นางในภาษาไทย ไทยได้ คำว่านาง มาจาก
จีน หรือ ว่าจีนได้ไป จากไทย หรือ ว่านาง มาจาก
เหนียงในภาษาเขมร ซึ่งเขาเขียนเป็น นาง แต่อ่านว่าเหนียง
หรือว่าเหนียงในภาษาเขมรจะเอาไปจากนางในภาษาไทย ก็
แล้วแต่ท่านจะคิดเห็น ส่วนที่คำศาสตราจารย์ Schlegel ว่า
ย่านางมาจากเหี้ยเหนียง ฟังเสียง และ ความดกโตกนด
แต่คำว่า เหี้ย น เคยพบในภาษาจีนไซแต่ท่านทเป็นชาย
เช่น เต่าเอี้ย ไทเอี้ย ส่วนที่ไซ แก่ท่านหญิงยัง
ไม่เคยพบ สอบถามจีนกว่า ไซหน้าหน้าผู้หญิงไม่ค่อย
พบ จึงยังเป็นสงสัยอยู่ว่า เหี้ยเหนียงกับย่านาง
จะเป็นคำเดียวกันหรือไม่ บางทีเมื่อย่านาง จะแปลเป็น
ภาษาไทยมาจากคำว่าหมาใจบ่อกรไม่ได้ แต่อย่างไรก็ดี
คำว่าหมาใจ คงเป็นคำเดียวกับในหนังสืออนเรยกว่าหมาใจ

หรือที่ในนิราศ พระยามหามุนีว่า หมายคือ และโดยเหตุ
ที่หมาใจ เป็นทนต์ของชาวทะเล พวกเดินเรือจมนอม
เควพบซาเจ้าแม่องคนทุกเวลาเย็น จึงควรเทียบเจ้าหมาใจ
นี้ไตด้วยเมียนางของเรา เรือตะเกาของพวกจีนให้ดำ ใน
ขณะที่จอดทอดอยู่ในแม่น้ำเจ้าพระยาแต่ก่อนนี้ ถ้าท่านเคย
ผ่านไปในเวลาเย็น ตรงกับเวลาที่เขาไหวเจ้า ก็จะได้เห็นคน
เรือจมนอมเขากำหนดไปยื่นท่าหาไหวเจ้า หนักหน้าดีท้ายเรือ
ตะเกา แลวหันซ้ายและขวาข้างละที พร้อมทงมการตมาดอ
นคอพิชไหวเจ้าเมียนาง ตรงกันกับที่พระยามหามุนีว่า
ไว้ในนิราศ พชนชาวให้หล้ายังจะคงทำอยู่ หรือว่าเปลี่ยน
แปลงไปอย่างไรบ้าง ผู้เขียนไม่ทราบ ด้วยไม่เคยเห็นมา
นานแล้วทททยเรือตะเกามกมชงเขียนอกษรจนวนา เทียนเฮ่า
หรือเทียนเฮ่าเซียบอ บักไว้ เทียนเฮ่าแปลว่า พระนางเจ้า
เสวยสัตว์รค เห็นจะตรงกับคำว่าเจ้ายอดสัตว์รค ที่พระ
อิศวร ทรงตั้งให้ตั้งในหนังสือเรื่องน บางทีก็เรียกว่า มาเท่า
เหนียง แปลว่าพระนางเจ้ายา ผู้เป็นประธานหรือเป็นหัวหน้า
คำว่าประธานหรือหัวหน้า กับคำว่ายอด ตกความถี่ไปกันได้
อีก โดยเหตุที่ลัดหรือคำดเจ้าของพระนางองค์น้อยที่ทหาย

เรือ พระนางจึงนพระนามอีกอย่างหนึ่งว่า จุฬบวยเหนย แปล
ว่า พระนางท่ายเรือ ค้าตเจ้าให้หัดทำทอยรมนาเจ้าพระยาข้าง
ถนนราชวิถี ดำเดินกเป็นค้ำตเจ้าแมองคน เรียกตามเสียง
ให้หัดว่า คุยบวยเตงเหนย (แต่จิว จุยบวยเซียงเหนย) และ
ถ้าท่านจะมองตงไปในแม่น้ำบริเวณค้ำตเจ้านั้น จะพบเรือชาว
ชาวไหหลำเต็มอ ฉนนจึงได้มีค้ำตเจ้าไว้สำหรับชาวเรือ จะ
ได้อินไปบูชา เพื่อขอโชคตาทกและความคุ้มครองของบ้องกนกษ
จากเจ้าแม่.

เจ้าหมาจ้อ น มีเรื่องเต่าว่า ครั้งสมัยราชวงศ์ ช้อง
นางเบนิชิตาชายคนหนึ่ง อยยทจังหวัด เฮงฮัว มีอาชีพในการ
เดินทะเล วันหนึ่งชิตาชายคนนั้น ทอผ้าอยู่ในบ้านเห็นอยยฮอน
ม้อยหดบไป โดยเอาศัรชะพาดเควของทอฮอน จ แต่ฉนเห็น
พ้อและพี่ชายสองคน ซึ่งตางอยในเรือคนตะดำ เรอนนถูก
พายใหญ่ จวนจะถ่มตงแล้ว โฉฉนว่านางพยายามเข้าช่วย
โดยอ้าปากคาบควาเรือดำทบตาอย ถ่มมอควาเรือทมพี่ชาย
อยข้างตะดำ แต่พยายามตากเข้าฝั่ง เผอิญได้ยนเสียง
แม่เรียก ก็อ้าปากขานรับและตกใจตื่น และวิตกว่าความฉน
นนั้นอาจเป็นจริง ต่อม่าสองดำมฉนก็ได้ข่าวว่า เรือทบตาและ

พี่ชายไปด้วยถูกพายุน้ำใหญ่ ถ้าทบิดตายได้มอับปางตง แต่
พี่ชายมีคนช่วยไว้ได้ นางจึงรู้ได้ว่า ผู้ที่ช่วยพบนคือนางเอง
แต่เป็นเพราะไปอ้าปากขานตอบมารดา จึงช่วยบิดาไว้ไม่ได้
ต่อมาเมื่อนางตายไปแล้ว ก็ไปเกิดเป็นจ้าวทะเล มีทหาร
บริวาร คือ เซยกุดหมก ชนพั้งหัง พวกเดินทะเลนับถือมาก
เวดดาจะออกทะเล หรือผูกทำการในแม่น้ำและทะเลสาบ สัก
เขาเซกชบที่จุดบขาเจ้าแมน ห้อยธงผ้าแดงเล็ก ๆ ห้อยไว้ที่
เรือในทอนด์มควร หรือห้อยไว้ตรงทมรบ หรือเป็นทบขา
เจ้าแม่ ถ้าเกิดพายุบแค้นกตองเดินเรือกนใหญ่ ดงนต.

อธิบายเรื่องระเบงและกุลาตีไม้

๑ - เรื่องระเบง

ท่านคงจะเคยพูดหรือได้ยินเขาพูดกันว่า ไปดูตะเมงตะคร
ตะครนนท่านเคยดู แต่ตะเมงท่านคงไม่เคยดู และท่านก็คงนึก
ว่าตะเมงก็คือตะครนนเอง แต่ในการเดินของหูดวง มีระเบง
อยู่อย่างหนึ่ง ซึ่งน่าจะเป็นการเดินตะเมงที่คู่กับตะครนนเอง.

ระเบงที่เป็นการเดินของหูดวงนั้น เป็นการเดินอย่างหนึ่ง
ใน ๕ อย่าง คือ (๑) ระเบง (๒) โมงคลุม (๓) กุลา
ตีไม้ (๔) แทงวิสัยตะ (๕) กะอัวแทงควาย ซึ่งเดินในงาน
พระราชพิธีโสกันต์ หรือในงานส้มโงะช่างเผือก เป็นต้น
การเดินระเบงมีผู้เดินหลายคน แต่งตัวนยว่าเป็นกษัตริย์
รอยเอ็ดเจ็ดพระนคร จะไปช่วยโสกันต์ใครก็ไม่ทราบที่เขา
ไกรดาตี กษัตริย์เหล่านั้นมอหนึ่งถอกคนศรั อักมอหนึ่งถอกศรั
ท่านจะดูเครื่องแต่งตัวพร้อมทั้งคนศรัและถอกศรั ได้ ที่ในพิพช-
ภณทัตถานแห่งชาติ เวลาดั้นไปเป็นพวก ๆ กัร้องกันไป
พร้อม ๆ กันอย่างเอ็ดอั้ง เป็นบทร้องซึ่งชนตนแทบทุก

บทไปว่า โอตะพ้อ เพราะฉะนั้นการเดินตะเบ็งบางทัง
เรียกว่า โอตะพ้อ ด้วยอีกชื่อหนึ่ง ขณะร้องไปบทหนึ่ง
ก็ยกขาข้างหนึ่งทำท่าว่า แดงเอาตุ๊กครัดทศนคร เห็นจะ
เป็นการให้จงหวะ แดงก็จะมีการตีของ ๓ ใบเถา เรียก
ว่าซองระเบง เดี่ยวหนึ่ง แดงก็เปลี่ยนซำใหม่ใน
ทำนองเดียวกันเรื่อย ๆ ไป ถ้าท่านฟังบทร้องแล้วก็พอจะ
เดาได้ว่า ในข้อความที่ร้องนั้นเอง แดงตั้งว่ากษัตริย์เหตานั้น
พากันออกจากเมืองไปไกรดาศ เพราะเหตุตามาบอก และ
คงไปตุงานโศกนิตหรืออะไรอย่างนั้น เวลาไปก็ร้องว่า
ทำเพลง เปลี่ยนทำเป็นซำมาชวาและชวามาซำออกยง
แล้วก็ไปพบนิยวาเบนพระกาต แต่ความพาหะเป็นนกงย ซึ่ง
ทักหน้าจะเป็นพระชนทกมวร เพราะพระกาตแกชนกแดก
ไม่ใช่ชนกยง แต่อย่างไรก็ตาม พระกาตชวาหน้าใจไม่ให้
พวกกษัตริย์เดินต่อไป เมื่อห้ามไม่ฟังซำจะยงเอาพระกาต
พระกาตจึงดำปให้สดบ เมื่อพอใจแล้วถอนดำปให้พัน
พวกกษัตริย์ก็ถบบานเมือง.

๒ - เรื่องกตาคูไม้

ก่อนที่จะได้อธิบายถึงการเดินกตาคูไม้ น่าจะทำความเข้าใจกันเสียก่อนว่า กตาคูเป็นชาติอะไร คำว่า "ชาติกตาคู" ตามที่เข้าใจกันเป็นสำนวนกตาคูเหมือนจะหมายถึงพวกคองส์หรือพวกไทยใหญ่ ที่เรียกกันว่า "เงี้ยว" แต่กตาคูไม้ในต้นคองไม้ไซคองส์หรือไทยใหญ่ เพราะไม่ปรากฏว่าการเดินขบวนขบวนอยู่ในท้องของชาติกตาคูต่างหาก ถ้าจะพิจารณาเครื่องแต่งตัวของผู้เดิน ซึ่งล้วนรวมเทริดเป็นชฎา และแต่งตัวคล้ายเทวดา ก็น่าจะเข้าใจว่า กตาคูนั้นคือแขก แขกที่มาจากประเทศอินเดีย นั่น ชาวพม่าเรียกว่า "พวกกุกุตา" และเรียกพวกฝรั่ง และแขกทางตะวันตกของอินเดียว่า "กุกุตาขาว" และเขาว่า กตาคูนั้นมาจากคำว่า "กต" ในภาษาบาลีแปลว่า "พวกฝั่งโน้น" แต่อย่างไรก็ดี ชาวไทยทางเหนือก็ยังใช้เรียกฝรั่งว่า "กุกุตาขาว" และเรียกแขกว่า "กุกุตาดำ" ส่วนในภาษาไทยเราแต่เดิมมักเรียกแขกที่มิใช่ชาวพม่าว่า "แขกเทศ" เรียกแขกพม่าเช่นพวกทมิฬว่า "แขกกุกุตา" หมายความว่าชาติทมิฬ การเดินกตาคูไม้ จึงน่าจะตั้งขึ้นฐานว่ามาจากทมิฬ ถ้าว่าตามประวัติศาสตร์ ก็มิใช่หลักฐานอยู่

หลายประการ ที่แสดงให้เห็นว่า การพิชิตและวิทยาการต่างๆ
ครั้งโบราณ ที่มีอยู่ในประเทศอินโดจีนมีไทย พม่า มอญ
และเขมร เป็นคน ที่ได้รับมาจากอินเดียเป็นอันมากนั้น
ตามปกติก็ผ่านมาจากชาติที่มุก่อน เพราะฉะนั้นจึงน่าจะเชื่อว่า
การเดินกบฏที่ไม่เป็นของชาวทมิฬ หรือมอญนั้นกษัตริย์ชาว
อินเดียทางภาคใต้.

ทมิฬเป็นชาติอะไร บางท่านจะนึกถึงคำว่า "ใจทมิฬ
หินชาติ" แล้วก็นึกไปว่า ชาติทมิฬเป็นคนดุร้ายใจดำ
ขี้มเหต แท้จริงทมิฬเป็นชาติที่มีความเจริญมานานแล้ว มี
ดินแดนตรงข้ามกับเกาะลังกา มีเมืองใหญ่ คือ มัทราส เป็น
ต้น เพราะฉะนั้น ทมิฬกับลังกาจึงได้มีการรบราฆ่าฟันกัน
เสมอ บางทีทมิฬได้ชัยชนะลังกา จนเป็นเหตุให้ชาวลังกา
ถือว่าทมิฬเป็นชาติดุร้าย เพราะเป็นศัตรูกับตน คำว่า
"ทมิฬ" จึงหมายถึงชาติร้ายดั่งมา.

ครั้นเมื่อเราได้รบคดี พุทธศาสนามาจากลังกา เราก็พา
เขาคำว่า "ทมิฬ" ที่พวกลังกาถือว่า ดุร้าย นั้นเข้ามาด้วย
และเราก็พยายาเห็นว่าร้ายตามไปกับชาวลังกาด้วย แต่ว่า
ทุกวันนี้เราเรียกแขกทมิฬกันว่าแขกตง คือพวกชายฉกรรจ์
อย่างเดียวกับในทอนเซากเรียกกัน.

บดินจะไดพบถึงการเดินกุกาตไม ๆ นนมมตางควตวรวม
 เทรตอยางเทวดา รวยราวตอยหน้าตอยตาออกทำทางเป็นตลก
 ขวนให้คนตขบขันไปด้วยในคว ในมอมกรบหรือไมตองมอ
 เตนแตวเคาะเป็นจิงหะไปตวย. แบ่งกันเป็นพวก ๆ พวก
 ตะ & คนในเวตารำกมการรอกุกาตไมไปตวย มเนอรองตงน.

คักตานุภาพ   เด็ดดาแดนไคร
 ดิทธิกรรมอบให้   จิงแจจิงฤทธา
 เชี่ยวชาญไซย เหตุไคเนาพ้อ
 เดชพระคุณปกเกล้า   ไพโรฟ้าอยเย็น

รอกไปแตตจนจบแตวกตบคนใหม่   วนเวยนอยแทน
 การเดินชนคน   มีแต่ในงานของหตวงทเป็นงานชนตง   เช่น
 งานไดกนค   ซึ่งมีการเดินแยกออกไดเป็น ๕ อยาง คือ

๑. ระเบง
๒. โมงคตม
๓. กตาคไม
๔. แทงวตย และ
๕. กะอจแทงควาย

มเตนเหตานมกไซพวกไซน   ซึ่งเป็นมเคยเตนราเป็นอย
 แตวเตน.

ราชาวดี

เมื่อในรัชกาลที่ ๓ มีชาวอังกฤษชื่อเซอร์เจมส์บรัก เป็น
ราชทูตเข้ามาเจรจาการเมือง เรื่องขอแก้ตราภาษาศักตการ
ท่านเซอร์ฝนปากตาดเรียกว่า เยตป์บรัช ทำไมเจมส์บรัก
ถึงกตายเป็น เยตป์บรัช ก็เพราะเจมส์บรักเป็นเลี้ยงฝรั่งที่
แปลกหุไทย และแปลไม่ได้ความ จึงต้องแก้เลี้ยงให้เขารูปที่
ชินหุและพอแปลได้ความ คือแกเป็น เยตป์บรัช

ฤษักไตโกฏ ที่ในรามเกียรติว่าแกโง่เดี้ยมหมดดี จนไม่
รู้จักว่าผู้หญิงเป็นพวกอะไร บางทีจะเป็นเพราะแปลกไตโกฏ
ไม่ออก เลยแก้เป็นบรรดัยโกฏไป อย่างนี้เป็นเรื่องตลก
เข้าความโดยแก้รูปเลี้ยงให้แปลได้

ตีปเหว้อ จะมาจากภาษาอะไร หรือว่าจะเป็นคำไทยแท้
ก็ไม่ทราบ เมื่อนักกตตีปเหว้อกนกตถึงผชนมาทันท ก็ผไม่
กตตผกตผผ มกตอกนว่าเบ็น "ผตตชชาติ" เป็นผผผ
ตั้งบแถว แม้กระทั่งชากคนก็ไม่รงเกยจหวาดหวน เพราะ
ฉะนน ตีปเหว้อ ก็เท่ากับ ตีปบรัช เพราะตีปบรัชแปลว่า

ผู้มีใจสงบแล้ว ดับเหวอจึงเพี้ยนเสียงมาจากด้นบุรุษนั่นเอง
กะโถน เพราะไซ้บวณน้ำหนักก็คิดไปว่า เพี้ยนไปจากกะถ่ม
คือต้องกะให้ถี่แต่จึ่งถ่ม มิฉะนั้นแปรอะเบือนทอนหมด
อย่างนี้ เป็นเรื่องแปลความหมายโดยวิชีตถากเข้าความใน
คำอื่น แต่ไม่แปรไปเสียง.

เมื่อสืบบทดวงมาน มีฝรั่งคนหนึ่งชื่อ นายแรนกิน Rankin
และเขียนป้ายไว้ที่ประตูบ้าน แต่ถูกมนุษย์ยอคริคมไม่โทให้
บ้อย ๆ ต้องคอยตบกันไว้ไปทุกเช้า อย่างนกเป็นดากเข้า
ความโดยคะนองมือ.

เจ๊กชายมะม่วงพิมเสนร้องว่า ชายมะม่วงดำมเด่น ก็
เพราะเจ๊กรู้จักคำว่าดำมเด่นมากกว่ารู้จักคำว่าพิมเสน ครั้น
ถึงคำว่าดำมเด่น จะแปลว่าอะไรเราก็ไม่ทราบ จึงต้องเกิด
เป็นนิยายว่า พระพุทธรูปลอยนามา แต่ไม่มีใครดูชกชก
ได้ ต้องใช้คนถึงดำมเด่นจึงดำเร้จ ทัตรงนนจเรียกว่า
ดำมเด่น แล้วกตายเป็นดำมเด่นออกทหนึ่ง นกการตถากเข้า
ความอีก.

เจ๊กชื่อฟง ชื่อพิต แกเป็น ฟงศ์ และ พดมน หรือคำ
ว่าชาวคงอาจเขียนเป็นชาวคงคกได้ นุดซึ่งอาจแปลว่าหนู

หรือบ่อย แต่เขียนกันเป็นนช เช่นนายนช ผู้ชายแท้ ๆ
กลายเป็นผู้หญิงได้ เพราะนชเห็นไซ้กันน้อยแค่นชนาฏ นชน้อง
ลักษณะอย่างนี้เป็นกรตกเข้าความ โดยวิธีตกเข้าศัพท์
แต่ที่ตกเข้าศัพท์มาแล้วเป็นอย่างดีก็ เช่น ชาวสาร เป็นต้น.

การตกเข้าความย่อมมีอยู่ทุกภาษา เพราะธรรมชาติคำ
ที่ไม่เข้าใจก็ต้องหาทางทำให้เข้าใจจนได้ และคำที่ตกตกเข้า
ความ มักเป็นคำต่างประเทศที่เป็นชื่อบ้านชื่อเมือง และชื่อ
คนเป็นส่วนใหญ่ เช่นที่ในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มี
แม่น้ำและสถานีรถไฟ ชื่อตำบลตายมาศ คำตายมาศนั้นถูก
ตกเข้าความได้อย่างงดงาม เพราะคำว่าปลายมาศ คำเต็ม
เป็นไพรมาศ ที่เมืองบุรีรัมย์พดเมืองเป็นเขมรมาก เขมร
ออกเสียงไพ เป็น เปรย แล้วคงไปถูกใครพูดร เป็น ด
เขาออกซาหง จึงกลายเป็นปลายมาศไป.

บางที่เป็นภาษาไทยแท้ ชาวต่างประเทศนำเขาไปเรียก
อย่างหนึ่ง แล้วเรากลับไปเรียกคำของเราเอง โดยเขาอย่าง
ต่างประเทศอีกคำหนึ่ง เดยกตายไปจนไม่ทราบว่าเดิมเป็นคำ
ไทย เช่นหมู่บ้านที่ตรงพรมแดนระหว่างไทยกับเขมรในอำเภอ
อรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี ผังเศ็ดมาตังด้านศุภกากร

เรียกว่า ค่านปอยเปต เราก็อพตอยเรียกตามฝรั่งว่า ปอยเปตไปด้วย คือไปแปลปอยเปตไม่ออก อาจถลตลกเข้าความ เป็นปด้อยเปตก็ได้ออนทจริงทตรงนนี้ เราเรียกว่า บ้านปอดแปด ฝรั่งเค้าเรียกเพี้ยนหรือฟังเพี้ยนเป็น ปอยเปตไป.

เมื่อได้พุดถึงเรื่องตลกเข้าความ พอเป็นเรื่องน่าเพื่อทำ ความเข้าใจกันในเรื่องที่จะเล่าต่อไปแล้ว จะขอพุดถึงคำว่า ราชาวตซึ่งเป็นเนื้อหาของเรื่องน.

ราชาวต เป็นชื่อยาต์พตอยชนกการเวกหรือดฟ้า เครื่องทองในรัชกาลที่ ๓ เช่นพานพระขันหมากใหญ่ และพระโกศ พระอัฐมเด็จพระปฐมบรมชนก เป็นต้น ดงยาต์ฟ้าเกือบทวไป แต่คำว่า ราชาวต แม้อธิบายเป็นภาษาดั้งดกฤตอยเต็มตัว แต่กัปรียบเขากับเรื่องยาราชาวตไม่ได้ และคำว่า ราชาวต ก็ไม่มีใช้ในภาษาดั้งดกฤต ท่านผู้ใหญ่ได้เคยค้นหาคำนและพบที่มาของคำมาแล้ว คงปรากฏว่า คำเดิมเป็นภาษา เปอร์เซียมาแต่ Lazuwerti คำว่า Lapis Lazuli ในภาษาอังกฤษ ซึ่งแปลว่าแก้วไพฑูรย์ คือพตอยต้นาผงมีด้ายผานกลาง และคำว่า Azure ซึ่งแปลว่าดฟ้ากมาจากคำเดียวกับ Lazuwerti ถ้าอยากทราบว่าจะเพี้ยนกันอย่างไร ควรเบ็ดด

ในพจนานุกรมอังกฤษ ในคำเหล่านี้ตรงบอกที่มาของคำ
ก็จะทราบได้ทันที Lazuwerti จะ กลายมาเป็นราชาวดี
คงได้ความจากหนังสือ An Introduction to Indonesian
Linguistics by R. Brandstetter, Ph. D. ว่า คำ Lazuwerti
ตกมาถึงชาว พระเจ้าแผ่นดินชวาของคหิง ทรง
เปล่งเสียงให้แปลได้เป็น Royowerti แปลว่า ด้ (werdi)
พระราช (rojo) คำ werdi ที่มากถายเป็นวดี เห็นจะเป็น
เมื่อตกถึงมาถึงเรา เพราะ werdi รูปไม่เป็นคำศัพท์ และ
คำที่ใกล้เคียงคือ วดี จึงได้ตกเข้าศัพท์เลย เมื่อตกเข้าศัพท์
ให้แล้ว ก็แปลไม่ออก เพราะถูกตกเข้าความถึงต้องต่อ คือ
จาก Lazuwerti - Royowerti - Rajawadi นั้นแล.

